

Sygn. akt II Cz 1268/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym

Przewodniczący: SSO Wiesława Buczek- Markowska (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2014 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **W. W. (1)**

przeciwko **A. D.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

w przedmiocie wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 24 kwietnia 2014 sygn. akt I C 1671/12

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 2. w ten sposób, że go uchylić.

Sygn. akt II Cz 1268/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim w sprawie I C 1671/12 zwolnił powoda od kosztów sądowych w części – od opłat ponad kwotę 500 zł (pkt 1); oddalił wniosek powoda w pozostałym zakresie (pkt 2).

W uzasadnieniu Sąd I instancji wskazał, iż powód wniósł o zwolnienie go od kosztów sądowych, tj. opłat powyżej kwoty 500 zł. Jednocześnie uiścił opłatę od pozwu w kwocie 500 zł. Złożył oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, z którego wynika, że prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z bratem W. W. (2), który choruje na schizofrenię maniacką. Obaj utrzymują się z jego renty w kwocie 690 zł, zaś sam powód jest długotrwale bezrobotny, pełni rolę opiekuna swojego brata.

W ocenie Sądu I instancji wnioski powoda o zwolnienie od kosztów sądowych jest zasadny częściowo. Wskazał, iż stosownie do art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwolnienia od kosztów sądowych domagać się może osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zgodnie z art. 101 ust. 1 w/w ustawy, Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli jest ona w stanie ponieść tylko część tych kosztów. Zważył, iż postanowieniem z dnia 5 lutego 2013 r. Sąd zwolnił powoda od ponoszenia kosztów sądowych w zakresie opłaty od zażalenia na zarządzenie w przedmiocie zwrotu pozwu. Rozpoznając wniosek powoda wziął pod uwagę informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym oraz miał na względzie informacje podane w oświadczeniu majątkowym i podtrzymane w piśmie z dnia 20 marca 2014 r., iż sytuacja materialna powoda nie uległa poprawie i jest ciężka, nie posiada żadnej

stałej pracy. Jednakże nawet ta sytuacja pozwoliła mu na uiszczenie opłaty w wysokości 500 zł. Prowadzi to do wniosku, iż powód jest w stanie zgromadzić taką kwotę na poniesienie kosztów sądowych. Uiszczenie wyższych opłat przekraczałoby jego możliwości finansowe.

Z tych względów częściowo uwzględniono wniosek powoda.

Powyższe rozstrzygnięcie powód zaskarżył w części, tj. co do pkt 2 postanowienia. Wniósł o jego zmianę poprzez nieobciążanie go kosztami zastępstwa adwokackiego pozwanej z uwagi na zajście szczególnie uzasadnionego wypadku, o którym mowa w art. 102 k.p.c., nadto nieobciążanie powoda kosztami zastępstwa adwokackiego pozwanego w postępowaniu zażaleniowym. Zaskarżonemu orzeczeniu pełnomocnik powoda zarzucił:

1) brak rozstrzygnięcia w sentencji postanowienia o żądaniach stron, a mianowicie naruszenie art. 325 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku powoda w pozostałym zakresie, albowiem nie wiadomo czy Sąd oddalił żądanie zwolnienia powoda od ponoszenia kosztów sądowych ponad kwotę 500 zł i nie rozstrzygnął kwestii zwolnienia od kosztów procesu czy oddalił żądanie zwolnienia od kosztów procesu;

2) brak ustalenia faktów, które Sąd uznał za udowodnione, a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c., poprzez brak wskazania w uzasadnieniu, że postanowienie dotyczy również zwolnienia kosztów procesu, w szczególności od kosztów wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego pozwaną.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia, choć z innych względów aniżeli wskazane przez skarżącego.

Stosownie do dyspozycji art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej: u.k.s.c.), sąd może zwolnić od kosztów sądowych osobę fizyczną, jeżeli złoży ona oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Jednocześnie w art. 101 ust. 1 u.k.s.c. przewidziano, że sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli jest ona w stanie ponieść tylko część tych kosztów. Częściowe zwolnienie od tych kosztów może polegać na zwolnieniu od poniesienia albo ułamkowej lub procentowej ich części, albo określonej ich kwoty, albo niektórych opłat lub wydatków. Może też polegać na przyznaniu zwolnienia co do pewnej części roszczenia lub co do niektórych roszczeń dochodzonych łącznie; roszczenia te lub ich części sąd oznacza w postanowieniu o przyznaniu częściowego zwolnienia od kosztów sądowych (art. 101 ust. 2 u.k.s.c.). Strona częściowo zwolniona od kosztów sądowych obowiązana jest uiścić opłaty oraz ponieść wydatki w takiej wysokości, jaka nie jest objęta zwolnieniem przyznanym przez sąd (art. 101 ust. 3 u.k.s.c.).

W kontekście niniejszej sprawy należy mieć na względzie treść art. 321 § 1 k.p.c., zgodnie z którym, sąd nie może wyrokować, co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Jeżeli strona domaga się zwolnienia jej od kosztów sądowych częściowo, to sąd rozpoznający wniosek uwzględniając żądanie strony, może jedynie zwolnić ją od ponoszenia kosztów sądowych w części. Nie może natomiast rozstrzygać ponad żądanie, tj. orzekać w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych w dalszym zakresie niż to wskazane we wniosku.

Zważyć należało, iż pismem z dnia 29 października 2012 r. powód wniósł o zwolnienie go od ponoszenia kosztów opłaty sądowej powyżej 500 zł (k. 22). Jednocześnie z akt sprawy wynika, iż powód uiścił w przedmiotowej sprawie opłatę sądową w wysokości 500 zł (k. 62). Postanowieniem z dnia 05 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim rozstrzygnął jedynie w zakresie opłaty od zażalenia na zarządzenie w przedmiocie zwrotu pozwu zwalniając powoda od jej uiszczenia (k. 67). Wobec powyższego pismem z dnia 20 marca 2014 r. pełnomocnik powoda zwrócił się z żądaniem rozpoznania wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych wskazując, iż powód wnosi o zwolnienie go od ponoszenia kosztów sądowych ponad kwotę 500 zł.

Mając powyższe na względzie Sąd Odwoławczy stwierdził, iż powód w niniejszej sprawie wnosił jedynie o częściowe zwolnienie od kosztów sądowych, tj. ponad uiszczoną dotychczas przez niego kwotę 500 zł. Przy tym z treści

punktu 1 postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 24 kwietnia 2014 r. wynika jednoznacznie, że wniosek powoda został uwzględniony w całości, albowiem powód został zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych w żądanym przez niego zakresie, tj. w części przekraczającej dotychczas uiszczoną opłatę w wysokości 500 zł. W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu II instancji brak jest przedmiotu żądania, którym mogłaby zostać objęta dyspozycja punktu 2 zaskarżonego postanowienia. Skoro bowiem Sąd I instancji o całości żądania powoda rozstrzygnął w punkcie 1 sentencji postanowienia, brak jest roszczeń powoda w zakresie zwolnienia od kosztów sądowych, które mogłyby zostać w pozostałym zakresie oddalone. Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, iż z uwagi na wyżej wskazane powody, w niniejszej sprawie konieczna okazała się zmiana zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie punktu 2 sentencji postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 24 kwietnia 2014 r.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w zażaleniu Sąd II instancji podkreśla, iż zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Z cytowanego przepisu wyraźnie wynika, iż o kosztach procesu – w tym kosztach zastępstwa procesowego strony przeciwnej – sąd orzeka dopiero w orzeczeniu, w którym następuje merytoryczne rozstrzygnięcie przedmiotu żądania pozwu. Wówczas to sąd, również uwzględniając przesłanki przewidziane w treści art. 102 k.p.c., rozstrzygnie o tym, czy powód w przypadku oddalenia jego powództwa będzie obowiązany zwrócić stronie pozwanej poniesione przez nią koszty procesu. Z uwagi na fakt, iż postanowienie w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych nie jest orzeczeniem kończącym sprawę, brak było podstaw do tego, by – jak chce tego pełnomocnik powoda - rozstrzygać w nim kwestię kosztów procesu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

(...)

1. (...)

2. (...)